

Milyen témák foglalkoztatják most?

• Csinálok 1984-85 óta egy város-sorozatot, ami többnyire Budapest, néha Róma, néha Berlin. A másik, korábban kevésbé szisztematikus vállalkozás: körülöttem élő, dolgozó művészekről készítek portrékat. Eleinte, az 1950-60-70-es években azt próbáltam meg lefényképezni, hogy ők mit gondolnak magukról, a '80-as években az izgatott, hogy én milyenek látom őket, néhány éve pedig már azt próbálom lefotózni, hogy mit gondolok róluk. És ez néha baromi igazságtalan. Háromféle embert fényképezek: akit szeretek, de nem tisztelek, akit tisztellek, de nem szeretek, s azt, akit szeretek és tisztellek. Akit nem szeretek és nem tisztellek, azt nem fényképezem. Olyanokról készítek portrét, akik látszanak a horizontomon, javarészt képzőművészekről. Keramikus barátnőmről is csináltam felvételeket: úgy érzem, hogy az egész, gondosan felépített életműve arról szól, hogy valamiért nagyon nem akarja megmutatni magát, bújjik valami mögé. Úgy is fényképeztem le, hogy alig látszik a képen, eltűnik egy szoba belsejében.

Győri Edit modellről készített évtizedekről ezelőtt, majd a közelmúltban felvételeket, láttatva az idő múlását, a test történetét. Egyre gyakrabban láthatunk a tánc színpadán is érett előadókat, de mindez nem előzmények nélküli...

• Persze, gondoljon csak Pliszeckájára, Alicia Alonsóra.

Mégis, alapvető jelenség, hogy harmincas fejjel a többség eltűnik a pályáról.

• Gondoljon csak arra, mi történne, ha ma, a pesti utcán találomra megállítana valakit, s megkérné, nevezzen meg öt-hat hazai, aktív táncost? Egyet se tudna mondani. Az ötvenes években ez nem jelentett volna problémát: Lakatos Gabi, Fülöp Viktor, Havas Ferenc és a többiek nevét könnyedén sorolták volna. Ezek idolk voltak: hol vannak ma már ilyenek, életkoruktól függetlenül? Annak a kornak szüksége és képessége volt arra, hogy idolkat teremtsen a művészekből. Ők pedig be is töltötték ezt a szerepet, kifutották magukat, szépen, hosszan. Napjaink nagy művészei már nem idolk, mert nem részei az üzletnek.

FÉNER TAMÁS MEGNYITÓBESZÉDE

- ELHANGZOTT HAMARITS ZSOLT FOTÓMŰVÉSZ PARALLEL PORTRÉK CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁN,
2009. NOVEMBER 6-ÁN, A MU SZÍNHÁZ GALÉRIÁBAN

Színpadi fotó: ehhez csak ütemérzék kell. Színpadi fotó: ezt a néző sohase látja, de nagyon művészi. A "háromra ugorj" műtermi fotó. Aztán, ugyanez, néptáncban: a lányok forogjanak, a fiú nézzen a világsítóra, mintha az Istent látná. A balett-termi fotó: ha a táncos tizenévesnél fiatalabb: a rúdnál, aztán közepén, spicc-cipő igazítás, jó, Graham-Graham, de koszos a talpad... Aztán van a portré. Esszenciális valami. A táncos portréja.

Nézzük meg Cecil Beaton táncosokról készült portréit. Dame Tamara Karsavina. *Biztos tetszenek emlékezni:* a Gyagilev-társulat vezető magántáncosa, Nizsinszkij állandó partnere, Fokin rá írta a darabjait. Egy nagyon finom, angol hölgy - élete javát Karsavina Angliában töltötte - néz ki egy ablakon: ha csak a kezét látnám kinagyítva (ahogy, ha száz lépéssel menne előttem) is tudnám, hogy táncosnő.

Rudolf Nurejev: színpadon - hiszen láhattuk - sem volt annyira Nurejev, mint azon a híres Beaton-fotón. Portrén. Szuper-Nurejev. Nurejev a köbön. Így lehetne valahogy kultúráltn beszélgetni a táncfotóról.

Szeretnék azonban egy másik, ennél lényegesen termékenyebb szempontot felvetni. Nem tűnt fel, hány fotósnak volt-van táncosnő-felesége? Korniss, Eifert, Mezey - csak így, kapásból. Pironkodva vallom be: engem sem hagyott érintetlenül a dolog. Nem, ne tessék félreérteni, nekem a fiam keresztapja táncos - az egész baráti körben ő, mármint a keresztapa, és Róna Viki volt az egyetlen rendes ember. Hát így. És csak táncosnő. Se egy színész, se egy festő, énekes. Ja, igen: még egy bűvészt tudok összekaparni, de az övé rendhagyó eset. Vizsgáljuk meg a kérdés ontológiáját.

A táncsal foglalkozni nem azt jelenti, hogy az ember beesik a próbára, lenyomja a melót, fut a laborba. Ó, nem. Ott kell élni. Oda kell tartozni. Valamiképp kültagnak kell lenni. Sok éjszaka hallgatni: a "nekem nem volt gyerekem" című nótát, meg ilyesmiket. Nézzék meg: aki fotós, komolyan veszi a témát, csak egy-két helyen mozog. Ott viszont otthon van. Ott neki is terítetek az asztalnál. Nézzék meg: Benkő Imre és a Győri Balett, Korniss Péter és a Honvéd, az Állami Népi Együttes, Szerénységem: a Pécsi Balett - Eck Imre korában, az Opera - Lőrinc Gyuri bácsi, Seregi Laci idejében.

Németh Antal 1928-ban írta: "a mozgás kifejező értelmének újra való felfedezése és általános tudatosodása minden hanyatló kultúra egyik jellemző jegye. Elég talán csak az antik világ utolsó századainak nagy pantomim-kultuszára utalnunk, hogy felfedezzük a szimptomák hasonlóságát a mozdulatművészet, a tánc mai eluralkodásával". Mókás, nem?

Nézzük meg Hamarits Zsolt képeit. Portrék, csak portrék. De, hát a táncosnak teste is van. Sőt: leginkább. A világért sem értenék persze egyet Roboz Ágival - ő egy koreográfus; tényleg, ha nőnemű a koreográfus, akkor "koreográfus"? - aki azt mondta, hogy egy táncosnak elég, ha annyi esze van, hogy beálljon az ereszt alá, ha esik az eső. Nem, sőt.

De itt fejek vannak, mint Beatonnál. Igen. Párizsban, a Cluny-i Múzeumban a francia forradalomban leütemezett királysobor-fejek gyűjteménye látható. A királyfejek igen sűrűn hordozzák sorsukat - a királyok méltóságteljes fejei, melyeket az aulikus művész tökéletesre formált, a lassú idő, ami a szobor erodálódásán is látszik, a villám-idő, mely lecsapta a testükről e főket - egy teljes sors.

Kérem, nézzék meg e sors-képeket.

Parallel - Kortárs Művészeti Magazin

2010 N°15

Leszták Tibor (1955 - 2008)

Kiadó: MU Színház Egyesület

Felelős kiadó: Bálint Gábor

Szerzők: : Fuchs Livia, Gara Márk, Halász Tamás, Králl Csaba, Matisz László, Szúdy Eszter, Tóth Ágnes Veronika

Főszerkesztő: Halász Tamás

Szerkesztők: Gálos Orsolya, Varga Andrea

Fotók: Hamarits Zsolt (portrék, címlap), Dusa Gábor (előadás fotók), Kyle Froman (23. oldal)

A címlapon Venekai Marianna látható

Arculat, nyomdai előkészítés: Babarcsi Dalma

Nyomda: Katana Print

Időszakos kiadvány

OKM lapnyilvántartási szám: 2.9./1437-1/2006.

Megjelenik: 1000 példányban

Fotóink, írásaink és grafikáink önálló szerzői jogi védelem alatt állnak. Engedély nélküli másolásuk, felhasználásuk és utánzásuk jogszabályba ütközik és büntetőjogi felelősséggel jár.

A Parallel megjelenését támogatta: NKA Táncművészeti Kollégiuma

Köszönet a a Dán Királyi Balettről szóló íráshoz rendelkezésünkre bocsátott fotókért a társulatnak és a Budapesti Fesztiválközpontnak, valamint az archív fotókért az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézetnek (8., 15. oldal)
Külön köszönet a segítségért Kenesei Edinának, Laborczy Editnek

A Parallel előző számai olvashatók a www.mu.hu weboldalon

MU Színház

1117 Budapest, Körösy József utca 17.

Telefon: 466 4627, 209 4014

szinhaz@mu.hu, www.mu.hu